

HÉBERGER KÁROLY 1926–1984

Hónapok óta érkeztek az aggasztó hírek betegségéről. Reméltük, hogy szervezete legyőzi a kórt. A Könyvtári Figyelő legutóbbi szerkesztő bizottsági üléséről kimentette magát: ekkor még bizakodtunk abban, hogy talán a múlt idő meghozza számára az erősödést, a gyógyulást. Sajnos bizakodásunk, reménykedésünk nem vált valóra. Dr. Héberger Károly, a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának igazgatója, 1984. október 26-án meghalt.

58 éves volt. . .

A gyász döbbenete közhelyes, bár éppen közhely voltukban igaz megállapításokba merevít: hogy "alkotóereje teljében ment el", hogy "tervekkelelve távozott közülünk", hogy "korai halála nagy űrt hagyott a magyar könyvtárosok táborában". Akik ismertük Héberger Károlyt, tudjuk, hogy semmi sem állt tőle olyan távol, mint az efféle "humán" kesergés.

A technika, a technikusok táborából jött a könyvtárak világába. Nemcsak diplomája és doktori címe tanúskodott mérnök voltáról, hanem egész gondolkodásmódja is. Azzal a módszeres pontossággal, ahogy csak a számok és számítások törvényeit jól ismerő ember közelítheti meg a problémákat, tette magáévá a könyvtári munka különböző területeit. Hamar kiismerte magát azokban a feladatokban, amelyeket a korszerű könyvtárakban kell(ene) megvalósítani. Figyelme a könyvtárgépesítés és automatizáció kérdései, a tájékoztatás, a szakinformáció számítógépes módszerei, az olvasók, a műegyetemi hallgatók szakirodalom-kutatási oktatója, az oktatómunkában alkalmazható szemléltetés újszerű lehetőségei felé irányult, kereste a korszerű, immár a jövő, a huszonegyedik század igényeihez igazodó könyvtár szervezeti megoldásait. Foglalkoztatták a könyvtárak munkavédelmi problémái, a gazdasági nehézségek szorításában is optimálisan megoldható szervezési politika kérdései, a tudomány- és technikatörténet területén mutatkozó lemaradásunk leküzdésének lehetőségei és – mert a mérnök- és üzemmérnökképzésben könyvtárigazgatói munkája mellett továbbra is örömmel vett rész – a műszaki tárgyak oktatásában alkalmazható audiovizuális módszerek. Éveken keresztül volt a középfokú könyvtárosképzés egyik meghatározó egyénisége. Könyvtárossá lett, sohasem felejtve, hogy mérnökként indult.

S jóllehet mindvégig büszke volt mérnökségére, a könyvtár világában nem tudott, nem is akart távol maradni a humán gondoktól. Az Alma Materhez, a Budapesti Műszaki

Egyetemhez kapcsoló hűségének jeleként ő kezdeményezte a nagy múltú intézmény 200 éves történetének kutatását, feldolgozását, megírását. Mindvégig irányította a munkát, s immár kiengesztelhetetlen sérelme, jóvátehetetlen adósságunk marad, hogy e közel egy évtizedes fáradozása nem részesült kellő méltánylásban.

Mert akik ismertük és becsültük őt, tudtunk emberi gyöngeségéről is: szomjazta az elismerést. Nem az elvtelen hajbókolást, nem az érdemtelen dicsekvést, nem az üres szóvirágokat. Hitte – és olykor meg is vallotta –, hogy minden dicséret mögött valós tetteknek kell meghúzódnok, ugyanakkor azt is hangoztatta – és váltotta valóra igazgatói minőségében –, hogy a teljesítményeket nemcsak csengő forintokkal lehet és kell jutalmazni, hanem simogató szavakkal is. Ő is ezt tette, másoktól is ezt várta: gyakran hiába... Tanácsulések, közgyűlések, szerkesztő bizottsági tanácskozások mutatták, hogy jobbra törő vitázó volt, nem óvatoskodó diplomata. Sebeket osztott, sebeket kapott. Szándékainak, eszközeinek tisztaságát azonban azok sem vonhatták kétségbe, akik szembe kerültek vele.

Héberger Károly hazánk legnagyobb műszaki egyeteme könyvtárának volt több mint két évtizeden keresztül igazgatója. Nagy elődök -- vegyészek, matematikusok, építészek – emlékével kellett megbirkóznia, akik valamennyien kiemelkedő eredményekkel gazdagították az egyetemes magyar kultúrát. Magasra tette maga előtt a mércét: nagy elődeihez kívánt méltó lenni. Szerteágazó érdeklődésű, gazdag publikációs tevékenységgel hívta fel magára a könyvtárostársadalom figyelmét. Lapokat indított és szerkesztett, kiadványok jelentek meg ösztönzésére, számos országos bizottság tagjaként tevékenykedett, folyóiratok szerkesztő bizottságában fejtette ki határozott véleményét. Ugyanakkor féltő figyelemmel kísérte munkatársai tevékenységét is. Ha érzékeny volt az őt ért méltánytalanságokra, érzékeny volt azokra a sikerekre is, amelyeket munkatársai értek el. Kezdeményezett és bátorított: a könyvtári életben is igyekezett nevelő maradni.

Most elment közülünk, fájdalmasan korán ment el. Azonban éppen kezdeményezései, elgondolásai, tervei szárba szökkenésével marad továbbra is közöttünk, a magyar könyvtárügy minden munkása között.

VÉGH Ferenc